

Ethisch comité

Jaarverslag 2024

Samenvatting

- Adviesorgaan als resultaat van de eerste jaargang van Smart in Progress
- Missie: Erop toezien dat de waarden van Smart overeenstemmen met wat ze doet.
- Oprichting: januari 2019
- 11 leden: 5 uitgelote vennoten (categorie A), 2 externe deskundigen, 3 vennoten van de ondersteunende teams (categorie B), 1 voorzitter
- Contact: comite.ethique@smart.coop

In 2024

- 8 vergaderingen
- Opleiding van 2 dagen over ethische dilemma's in een sociale onderneming
- Onthaal van 2 nieuwe leden
- Organisatie van een debat over artificiële intelligentie
- 3 zaken behandeld: artificiële intelligentie, discriminatie en sekswork

I. SAMENSTELLING ETHISCH COMITÉ

Marc Descamps en Laetitia Devuyst verlieten het ethisch comité omdat hun mandaat afgelopen was. Er werden in 2024 dan ook twee nieuwe leden uitgeloot voor het ethisch comité van Smart.

Dit is de nieuwe samenstelling:

- 6 vennoten van categorie A (gebruikers van de tools en diensten): Benoît De Visscher, Ann De Visscher (voorzitster), Nicolas Hellas, Séverine Lacante, Lucas Lecomte en Thibault Scheuer
- 3 vennoten van categorie B (ondersteunende teams): Arnaud Barbier, Erwin Carlier en Julie Leduc
- 2 externe deskundigen: Monique Boulad, voormalig voorzitter van het ethisch comité van de Federatie van Franstalige wijkgezondheidscentra, en Gabrielle Mirbeau, voormalig lid van het ethisch comité van Coopaname.

Met het oog op meer openheid en samenwerking heeft het comité zijn werking aangepast. Wie een vraag naar het comité stuurt, wordt immers uitgenodigd om actief deel te nemen aan de besprekingen over het onderwerp dat ze aankaarten. Die participatieve aanpak is bedoeld om de discussies te verrijken, te zorgen voor een beter begrip van de ethische uitdagingen eigen aan elke situatie en dat de aanvragers sneller antwoord krijgen. Vanaf de eerste ontmoeting weten ze immers welk standpunt het comité inneemt. Zo hoeven ze niet noodzakelijk te wachten op de officiële aanbevelingen, die vaak veel tijd in beslag nemen. Dankzij deze methode staat het comité ook dicht bij de realiteit en baseert het zich minder op abstracte concepten.

II. ACTIVITEIT 2024

Het comité is tijdens het jaar acht keer bijeengekomen. In april volgden de leden een tweedaagse opleiding over ethische dilemma's in een sociale onderneming. De opleiding werd gegeven door SAW-B. Ten slotte was het comité bij de ontmoeting van de verschillende instanties van de coöperatie in februari in Bergen.

In 2024 ontving het ethisch comité vijf nieuwe zaken. Daarvan werden er drie behandeld

1. Artificiële intelligentie

Dit onderwerp had het ethisch comité al voor zichzelf op tafel gelegd in 2023. Het comité dacht dus verder na over de uitdagingen van artificiële intelligentie voor de coöperatie en meer in het bijzonder haar leden. Er werd een oproep tot getuigen gelanceerd bij de werkers van de coöperatie, om na te gaan wat AI voor hun beroep betekent. Verder ontmoette het comité een ethisch deskundige gespecialiseerd in artificiële intelligentie die tevens lid is van Smart. En er werd een debat georganiseerd in samenwerking met de afdeling Levenslang leren (PVCB/Smart). Het debat vond op 10 oktober plaats bij Smart in Brussel en droeg de titel "L'intelligence artificielle mange-t-elle les enfants?".

De video-opname van het debat is beschikbaar op <https://www.youtube.com/live/D4hO9J6aAKk?si=o7aFQ9Ac0HnISz5N>

De discussies in de loop van het jaar en tijdens het debat hebben geleid tot de uitwerking van een aanbeveling voor alle Smart-leden, die in 2025 uitgegeven zal worden. Daarnaast werd het comité gevraagd om het onderwerp nog vanuit een ander oogpunt uit te diepen: het gebruik van artificiële intelligentie door de ondersteunende teams van Smart. Dat staat op de agenda voor begin 2025.

2. Discriminatie en probleemgedrag

Het comité werd ook aangeschreven over de organisatie van een politiek debat door Smart in aanloop naar de verkiezingen en meer bepaald over de keuze van de deelnemers aan het debat. Er werd met de aanvrager gesproken over de manier waarop Smart zou kunnen reageren op problematisch gedrag en discriminatie ten aanzien van haar leden. Hoewel dringendere onderwerpen voor vertraging hebben gezorgd, wordt er een aanbeveling uitgewerkt die in 2025 afgerond zou worden.

3. Sekswork

Het comité heeft ook uitgezocht of sekswerkers hun activiteiten kunnen uitvoeren via de coöperatie. Die vraag vindt zijn oorsprong in een wetswijziging over het sekswork in België. De aanbeveling zal als basis dienen voor de komende besprekingen van de Raad van bestuur over het onderwerp.

Opvolging aanbevelingen

Het comité is blij met de invoering van een kanaal om klacht in te dienen, dat aangeschreven kan worden bij problemen/geschillen tussen de coöperatie en haar leden. Dat was een van de 14 aanbevelingen van het comité.

Het ethisch comité kenbaar maken

Het ethisch comité streeft ernaar om meer zichtbaarheid te krijgen bij de leden van de Smart-gemeenschap en de ondersteunende teams.

Daarvoor zijn diverse acties ondernomen:

- Op Kronik verscheen er een interview met de voorzitter van het ethisch comité, waarin de rol van het comité wordt uitgelegd: <https://kronik.smart.coop/het-ethisch-comite-hoeder-van-de-waarden-van-de-cooperatie/?lang=nl>.
- Het comité stelde zichzelf kort voor bij alle teams van adviesverleners.
- In maart werd er in Brussel een "Midi Smart" georganiseerd.
- Ten slotte wordt het ethisch comité voortaan ook voorgesteld tijdens het integratieparcours van nieuwe collega's bij de ondersteunende teams.

III. VOORUITZICHTEN 2025

In 2025 wil het ethisch comité zijn aanbevelingen over artificiële intelligentie en discriminatie afronden en publiceren. Het comité zal ook zijn participatieve werking verfijnen, door rekening te houden met feedback van aanvragers en nog beter samen te werken met de verschillende actoren van Smart. Verder zal het comité blijven nadenken over de onderwerpen die worden aangereikt, rekening houdend met de ethische uitdagingen van vandaag, om de coöperatie beter te begeleiden bij toekomstige uitdagingen.